

KIRÁLY FARKAS (1971) Budapest

KIRÁLY FARKAS

Dögök

– Üfé – mondta biztatóan Gruber a féltucatnyi fényes téglalap felé mutatva, majd barátián beleboksolt a nagyokat csukló Tücsök vállába.

•

Sokáig tartott az út az Anyós Szájától a faluba. Napsütésben másfél óra alatt tették meg az utat felfelé, ám a visszaúton Gruberén és társán kifogott a frissen hullott kétarasznyi hó. Az átfúvások miatt nem találták a nyomaikat, a szélhordta hó feltöltötte a kisebb dolinákat, a fennsík egyetlen sima és lapos felületnek tűnt, ahol látszólag minden irányba ugyanúgy lehetett haladni – ám Gruberék valójában húslépésenként kellett irányt váltсанak, mert ilyen gyakorisággal süllyedt valamelyikük egyre mélyebbre valamely hóval töltött töbrben. Hogy bokaficam nélkül megúszták, az inkább a szerencsén múlt. Már az is kétórányi küzdelmükbe került, hogy elérjék az erdőt, amely a völgyet jelezte. Olyan volt ez a hely, mintha Isten a teremtés idején itt végezte volna a korai felszínformáló kísérleteit. Szurdoknak nem volt elég meredek a hegyoldal, ezért sok helyen megragadt némi talaj a leggyengébb fantáziájukat is torz összárkányokra emlékeztető mészkősziklák között, s e talajfoltokban abszurd módon megkapaszkodott mindenféle, bizarr formákká növekedő fa. E fák és sziklák között kígyózott lefelé az ösvény, ezúttal rétegesen befedve a téli égi áldás változataival: alul egy réteg tömör hó lapult, azon egy réteg jég, majd ismét hó következett. Különösen elővigyázatosan lépkedtek, bottal ellenőrizve minden következő talpatatnyi hely síkosságát, s időnként össze is kötötték magukat egy-egy rövidebb szakasz erejéig – folyamatosan nyilván nem lehet összefűzve járkalni a fák között. Gruber különösen érezte magát: aggódott maguk miatt, ami, mivel szinte soha nem aggódott semmiért, újabb aggályokat vetett fel benne. Csak akkor nyugodott meg, amikor elérték a ködszintet. A derékig érő ködbe merülni biztonságos, szinte melegenítő érzés volt: azt jelentette, nincs lejjebb. Azaz bele lehet esni a sebes sodrású folyó jeges vizébe a nem túl széles pallórol, és később is behuppanhatnak az utat szegélyező árokba, ám ekkora balfasztságot nem tudott elképzelni magukról.

•

Kopogás nélkül toltá be az ajtót. – Jó szerencsét! – mondta jó hangosan, és egyenesen a pulthoz ment, maga mellett-előtt tolva Tücsköt.

– Maguk úgy néznek ki, mint akiknek túl sok jutott ma – mondta üdvözlés nélkül Aglaja, a kocsma nagyasszonya Grubernek, s egyúttal intett a sarokban, a sörshordó mellett üldögélő Csungunak, a sorvadtt karú öregnek, hogy ép kezével hozza működésbe a hordóra csatlakoztatott biciklipumpát, s idézzen elő némi nyomást az alumíniumhengerben, hogy a két vendégnek ki lehessen mérni egy-egy adag sört. Maga pedig azalatt mustáros poharakba kiporciózott egy-egy deci monopolt, és az érkezettek elé helyezte a pultra. Gruber a magáét egy szuszra felhajtotta, még egyet kért, majd tekintetével

körbepásztázta a helyiséget. Kevesen ültek az asztalok mellett, s jól láthatóan egyikük sem volt a nemes bányász mesterség folytatója.

– Már azt hittem, hogy rossz a pálinka, azért vannak ilyen kevesen. Pedig jó, mint mindig – mondta a kocsmárosnőnek.

– Megint bezártak egy fejtést, erre a bolondok megint elmentek a városba – nézett rá sokatmondóan Aglaja. Gruber felvonta a szemöldökét: – Harmadszor?

– Negyedszer – kapta az egyszavas választ. A férfi továbbfűzni készült a társalgást, de a nő gyorsan odakiabált valamit valakinek, s elkacsázott a pulttól, jelezve, hogy mindent elmondott, amit kellett.

– Gyere – rángatta meg Tücsköt. Asztalhoz ültek egyik sarokban. Aglaja már ide vitte ki a literes tejesüvegekbe kimért sört. – Langyos – közölte –, de az ilyenkor épp jól jön – s ezzel visszaringott a pult mögé. A két férfi végre pihent. Mi több, Tücsök csuklása is abbamaradt.

•

– Nem lett nagyobb a patak – állapította meg Gruber alig húszméternyire a barlang bejáratától, amely ezúttal kijárat volt. – Pedig olvadt rendszeren a hó, azt hittem, mostanra megdagad a patakocska.

– Nem baj az – szólt hátra Tücsök –, így is becsorgott a víz éppen elég mindenembe.

– Legalább kimossa a gennyet a overalodból – hallotta a háta mögül –, magadtól úgysem mosnád.

– Persze, hogy nem. Sajnálom is, hogy most kiázik belőle az agyag. Menyit dolgoztam azon, hogy megálljon magától, és csak úgy bele tudjak ugrani – nyögdécselt Tücsök.

– El vagy te kényelmesedve, csicsem. Mindig csak a cseppkövek, a szépség, a bámészkodás. Egy kis víztől meg már beszarsz – pöfögte Gruber, miközben nagy fújításokkal lökdöste maga előtt a hermetikus pléhdobozokba pakolt fotócuccokat. Fárasztó meló a barlangi fotózás, főleg az olyan vizespárás helyeken, mint amilyen az Anyós Szája is. Minden képhez ki kell csomagolni az fényképezőt, a vakut, a generátort – elemmel, akkumulátorral nem is érdemes próbálkozni, a levegő tökéletes elektrolit, tíz perc alatt lemerülne mind –, beállítani a két fotógépen az élességet, a blendét, az expozíciós időt, kiköbölni, hogy hányat és honnan kell villantani ahhoz, hogy az árnyékok lehetőleg jól mutassanak a képen, hogy a háttér ne legyen túl sötét, hogy a téma ne legyen túl fényes, aztán minden vakuzáshoz feltölteni a kondenzátorokat a tekerős generátorral, villantani a megfelelő helyről, s közben ügyelni arra, hogy villantáskor az objektíven ne legyen sapka, hogy ne vesszen kárba a munka, de amúgy meg mindig le legyen fedve, hogy a vakuval mászkáló fickó karbidlámpájának lángja ne rajzoljon fénykötelet a celluloidra.

– Hát be éppen nem szarok – nyögte Tücsök –, de behugyozás szóba jöhet, ha nem kerülünk hamarosan ki innét – állapította meg Tücsök, s körben ki-kihuzigálta a kuszodából a dobozokat. Utoljára a háromlábú állvány jött, majd felbukkant Gruber ósdi motorossisakba bújtatott, csapzott feje.

– Mehetsz tovább, Tücsök, ez az utolsó szükkület.

– Fura, hogy nem szűrődik be a fény. Hány óra lehet?

– Úgy négy. Vagy inkább öt.

– De ötkor februárban még világosság van, úgyhogy később kell legyen. Menjünk kifelé.

Tücsök a lyukba tolta felsőtestét. Derékig eltűnt, majd éktelen szentséglés közepette visszarángatta magát.

– Mi van, te? – vigyorgott Gruber.

- Hát menj, és nézd meg, baszki.
- Mit láttál?
- Mondom: menj, és nézd meg.
- Gruber ugyanazt tette, mint Tücsök: bebújt, majd gyorsan visszaereszkedett.
- A kurva életbe.
- Igen. Mi a fenét keresünk mi itt?
- Karadzsa pénzét, azt.

•

A Gruberék érkezése után néhány perccel benyitó három rendőr közül csak az idősebb köszönt, igaz, ő legalább hangosan: – Jó estét!

A poharazgatók mindenfelől visszamorogtak valamit, Aglaja pedig semmit, hanem csak visszakérdezett: – Mi járatban a biztos urak?

– Ó, semmi különös, csakis a szokásos. Ilyen hideg, havas időben bárki segítségre szorulhat – mondta álszent hangsúllyal, s tekintete megakadt a sarokasztalnál ücsörgő Gruberén és Tücskőn. Két segédjének jelzett, hogy maradjanak a bejáratnál, maga pedig a két barlangász asztalához lépett:

– Leülhettek – mondta, és cseppet sem sietve letelepedett egyik székre. – Volt már alkalmunk találkozni?

– Nem, eddig nem – válaszolt Gruber.

– És magával? – nézett az asztal lapjára meredő másik férfira.

Tücsök fellendítette fejét, ránézett, és vigyorogva azt közölte: – Hőőőhőőő.

A rendőr a fejét nem, csak a szemeit fordította Gruber felé.

– Ne foglalkozzon vele, főhadnagy úr. Nagyon szar napja volt a kölyöknek. Nekem is, de neki különösen.

– A kölyöknek? – kérdezett ismét a rendőr. – Talán a fia?

Gruber pillanatig eljátszott a gondolattal, hogy milyen lenne, ha Tücsök a fia volna, de elhessegette a gondolatot:

– Nem, az enyém, még ha elsőre sikerült volna, akkor is vagy nyolc évvel fiatalabb lenne nála. Csak egy kolléga a klubból.

– Értem – bólintott a rendőr. – Karvaly főhadnagy vagyok. Megtudhatom a nevüket?

Gruber bemutatkozott, le is kezelt a főhadnaggal. Majd az óbégató Tücsök helyett is válaszolt.

– Ugye, a személyijükben is ezek a nevek szerepelnek? – váltott hangot a rendőr. Gruber bólintott, mire a másik megkérdezte:

– És mi járatban vannak önök a mi szép völgyünkben?

– Barlangászni jöttünk, barlangban fényképeztünk.

– Á, értem már. Ezek szerint az odakint lógó overallok a magukéi.

– Igen.

– Akkor magyarázza el nekem: miért véres mindkettő?

•

– És akkor én mentem volna kifelé, a birka meg csúszott befelé – melegedik bele egyre jobban Gruber a magyarázásba. – Azonnal rájöttem, hogy egy dög. Valaki bedobta a nyelőbe, amíg mi odalent voltunk. Szerencsére nem találta teli a barlangbejáratot. Ha beszorul a lyukba, s mögé gyűl pár köbméter hó, ott döglünk meg mi is. A fényképezőállvánnyal kezdtem kifelé lökdösni. Nem volt egyszerű, mert a dög mégiscsak kisebb gátként működött, és ahányszor egy arasznyival arrébb löktem, annyiszor ömlött be egy nagyobb adag víz.

A rendőr türelemmel figyel, ezért Gruber megkérdi: – Rágyújthatunk? – A kérdezett nem válaszol, ezért ő kivesz két Assost a dobozból, meggyújtja,

egyiket Tücsök szájába dugja, a másiból nagyot slukkol, ereget néhány kari-kát, majd folytatja:

– Na, valahogy félrelöktem a birkát annyira, hogy elférjek mellette. Kiküzdöttem magam, és nekiláttam elrángatni a puffadt állatot a bejárat mellől, hogy rendesen ki tudjuk hozni a felszerelést.

– Milyen felszerelést hoztak ki?

– Azt, amit bevittünk, főthagy úr, a fotós felszerelést. Nem mondtam? Talán nem mondtam. Karadzsa igazgató úr bízott meg.

A főhadnagy az őrmesterre nézett, és oldalra billentette fejét. Az nyomban feltette a sapkáját, és kiment a kocsmából.

– Folytassa – mondta Grubernek.

– Szóval elkezdtem húzni a dögöt, de az már eléggé, hogy is mondjam, inkonzisztens volt, a kövek pedig élesek, ezért kihasadt. A birka tartalma pedig befolyt a meglehetősen szűk bejáratba, ahol a kolléga várakozott, hogy kiadogassa a dolgaikat.

Tücsök ekkor felemelte addig lógatott fejét, ránézett a rendőrre, és öklengett egyet, szerencsére szárazon – a gyomra tartalmát mind kidobta az Anyós Szájánál meg a lefelé vezető úton, a két pohár pálinka meg a sör pedig oly gyorsan szívódott fel a bensőjében, mintha szivacsra öntötték volna.

– Telibe kapta a fiú, arcba – magyarázta Gruber –, ne haragudjon rá.

A rendőr az asztalra könyökölt, egyik keze ujjait a másikéba fonta, és leeresztett hüvelykujjaiba helyezte állát. Így nézte Grubert egy ideig. Aztán megkérdezte:

– Szóval ezért véresek a cuccaitok? – váltott tegezésre az egyenruhás.

– Igen. Nem értünk rá kimosni a pataokban, mert már esteledett.

– Esteledett.

– Igen. Így is rövidítenünk kellett, a ciszterna feletti ösvényen jöttünk.

– Ne mondd, az ilyenkor csupa jég, képtelenség ott leereszkedni.

– Mi lejöttünk – vonta fel egyszerre vállát és szemöldökét Gruber. Látván a rendőr szemében a kételkedést, hozzátette: – Vissza lehet követni a hányásfoltok alapján – és Tücsökre mutatott, aki olyan alakzatban támasztotta ki magát az asztal, a szék és a fal között, amilyent csak a jobb cirkuszok artistái tudnak produkálni.

– Érdekes – állapította meg a főhadnagy. – Csakhogy reggelre elfedi a friss hó.

– De hát már nem is havazik – ellenkezett halkán Gruber.

– Majd fog – kapta a választ.

Gruber elszánta magát az ellenlépésre:

– De hát maga nem hisz nekem.

– A kételkedés a munkám fontos része – felelt a rendőr.

– Miért nem kérdezik meg Karadzsa-t?

– Ó, megkérdezzük. Körülbelül tíz másodperc múlva.

Gruber ösztönösen számolni kezdett: egy, kettő...

Tízre kinyílt az ajtó, és az őrmester társaságában belépett az Üfébe a meglepett Karadzsa.

– Igazgató úr, isten hozta! – kedveskedett a főhadnagy. – Kérem, foglaljon helyet.

– Miféle katasztrófa történt, hogy iderángat ilyenkor, Karvaly?

– Á, mindjárt kiderül. Nagyon szépen kérem, foglaljon helyet – erősködött a rendőr, és újabb széket húzott az asztalhoz.

Az igazgató jobbnak látta leülni.

– Karadzsa úr, ismeri ön ezt a két személyt?

– Aglaja, hozzon nekem egy szokásosat! – fordult a pult felé a megszólított, majd javított: – Nem is, inkább hozzon ötöt: kettőt nekem, egyet-egyet pe-

dig az egyenruhás uraknak! – s csak ezután nézett nem titkolt megvetéssel Karvalyra: – Tehát mit is kérdezett?

A főhadnagy a sokat látott rendőr bölcsességével ismételte meg a kérdést:

– Igazgató úr, találkozott ön valaha ezzel a két személlyel?

Igazgató úr megnézte magának Grubert és Tücsököt, majd fellengzősen annyit mondott:

– Talán igen.

Tücsök Karadzsára nézett, és úgy tett, mintha lehányná, amire a tanár fel pattant volna a székről, de vállát a rendőr tenyere visszatartotta. *Milyen profi a zsernyák*, gondolta Gruber.

– Tanár úr – nézett rá Karvaly a nevéhez méltó tekintettel, mire Gruber megállapította: *hoppá, lefokozta az igazgatót* –, nem azt kérdeztem, hogy karácsonykor miért a maga udvarára pakolták le azt a három köbméter fát, amit az iskola kapott adományba.

A tanár arca elvörösödött, és oda is mondott volna, ha Aglaja nem kezdte volna eléjük rakni az albaluxos poharakat. Ám így meggondolta magát: az egyik pohárból egyből felhajtotta a málnaszörppel kevert deci vodkát, kérés nélkül vett egy szálát Gruber Assosából, majd, már a füstöt fújva, felelte:

– Igen, találkoztam már velük. Megbízta őket azzal, hogy készítsenek fényképeket fent, az Anyós Szája környékén. A barlangban meg az oda vezető szurdokban.

– Értem – nyugtázta Karvaly. – És mikor történt ez?

Karadzsza beleivott a második pohárba, majd mint aki örül, hogy csak ennyi baj van, félig-meddig kedélyesen mesélni kezdett:

– Ma reggel történt. Álltak a mínusz tizenötben a megállóban. Megkérdeztem, mi járatban vannak. Mikor mondták, hogy barlangban akarnak fényképezni, valahol fent, a Csömör környékén, meghívtam őket az iskolába egy kis pálinkára. Elmondtam nekik, hogy oda nem tudnak most felmenni, de hogy ne jöttek volna hiába, fényképezzék le az Anyós Szája környékét, meg odabent is azt, amit tudnak.

– Értem. Miért is? – firtatta Karvaly.

– Hogy kitegyem az iskolában a faluújságba, azért.

Karvaly fájdalmasan simított végig a haján. *Szar van itt valamilyen palacsintában*, nevetett befelé Gruber. Nem tévedett.

– Maga és az örökös vízszennyezése, ugye? Ez is ennek a része?

– Az bizony. Kapóra jött ez a két fiatalember. Fényképekkel nagyon szépen be tudnám mutatni, hogy döggökkel és szeméttel szennyezett vizet akar itt valaki az emberek házába vezetni.

Karvaly Gruberhez fordult:

– Gondolom, sikerrel jártak.

– Nem igazán. A felszínen semmit nem fotóztunk, úgy számoltuk, hogy majd visszafele jövet, amikor jobbak a fényviszonyok. De hát azt az időt elbirkáztuk ugyebár. Bent viszont egy féltékenységi képet sikerült összehozni – hangzott az összegzés.

– Kérem azt a filmet – rendelkezett a főhadnagy. – Elkobozhatom a gépet is, tudja? – tette hozzá sürgetésképpen. Majd Karadzsának magyarázott, miközben Gruber előkotorta a filmet az ölébe tett gépből, majd széles mozdulatokkal, mint a filmekben a lebukott kémektől elkobzott kazettákból, kihúzta a fémdobozból a celluloidszalagot, így téve hiábavalóvá a szenvedésüket. Tücsök bőgő szarvas hangját hallatta egy ideig, de senki nem törődött vele.

•

Karvaly elvette az irataikat, és utasította őket, hogy Karadzsával együtt másnapig maradjanak az iskolában, a tanári szobában. Gruber és Tücsök nem is nagyon bánta, hiszen másképpen a reggeli zónázót a vasúti megálló várótermében kellett volna megvárniuk, ahol a kályha csupán díszlet: befűteni nem szabad, mert a kéménynek semmi húzása – aki odabent tüzet rak, az biztosan kint fog várakozni. A földrajztanár igazgatónak viszont jelentős pálinkagyűjteménye volt. A pálinka márpedig fecsegős teremtés, hosszasan beszélt mindenféléről, s nem keveset arról, hogy mikor a bányászok a városba utaznak kiabálni, a kóberes teherautókban nem mindenkit hoznak vissza ülve, s hogy olyankor az egyik kocsi meg sem áll a bányászok barakkjainál, hanem tovább megy, ki tudja, mely járhatatlan szurdok szájáig.

Hajnal és reggel között, még mielőtt eloszlott volna a völgyből a deréki éró köd, Karvaly főhadnagy kopogott a tanári ablakán. Gruber a tollúkabátjába bújt, és elbotorkált a bejárati ajtóhoz.

– Dovlják őrmester megtalálta a hóban a sáncot, ami attól lett, hogy valaki végigvonszolt valamit az Anyós Szájához. Visszakövete a nyomokat Öreg Sánta Paszkál házáig. Aki bevallotta, hogy ő rángatta el a döglött birkát a víznyelőhöz. Tehát igazolva van a maguk története, mehetnek isten hírével – nyújtotta át a két személyit.

Gruber eltette az igazolványokat, és mivel megköszönni éppen nem akarta a kéretlen kalandot, lazán szalutált Karvalynak. Indult volna Tücsköt felébrésztetni, mikor a rendőr ismét megszólalt:

– Még egy kérdés. Tudja, hol a Nyestek vize?

– Régebb jártam arra is.

– Esetleg ismeri az ottani szénégetőt?

– Úgy tudom, nincsenek ott szénégetők úgy öt éve. Legalábbis azóta nem láttam egyet sem.

Karvaly úgy nézett rá, mint aki nem tudja, hogy meg akar-e osztani vele valamit. Aztán csak elindult arra, amerre az utat tudják a tapasztalt ködbenjárók.

•

Gruber tíz lépés után megfordult. A tanár még az ajtó előtt állt, és valamit matattott. Rákiáltott: – Hahó! Fogja ki! – és odadobott két fekete, hengeres műanyag dobozt.

– Mi van? – nézett Tücsökre. – Elvégre kifizette.

